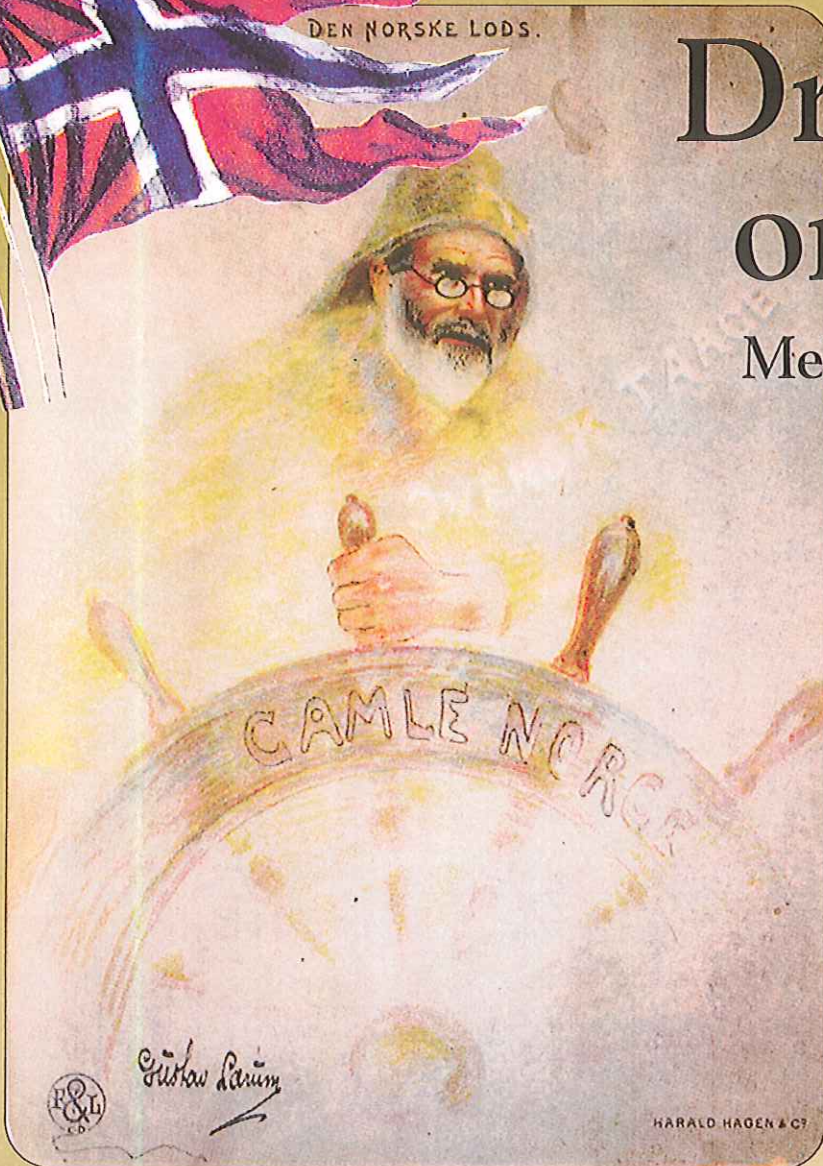

DEN NORSKE LODS.

Drømmen om frihet

Mellom 1814 og 1905

AV TORBJØRN TILREM

Lagtinget og kirkekomiteen. 1845: Lagtinget, valgkomiteen og kirkekomite nr. 1. Medlem av den i 1833 utvalgte kroningsdeputation. Medlem av riksretten 1836, men utskutt av anklagede 1845. Han var også med i "Bondetinget" i 1833 da en annen Brønnøyværing også ble stortingsrepresentant.

Bilde fra Lund. Her lå det gamle felles-tunet. John A. Nordhus og Sivert Nielsen var altså født i samme tunet.

Foto: Lånt av Helge Lund.

Nordhuus, John Andersen, født på Lund i Brønnø 1785, døpt 2. oktober, sønn av gårdbruker Anders Isaksen Lund. Fisker og gårdbruker på Nordhuus i Brønnø, hvor han døde 17de juli 1863. Gift med Kristine Larsdatter. 4de representant fra Nordlands amt 1833. Medlem av komiteen om bank- og pengevesen. Var 3dje suppleant 1839. Han utgav i 1848 "Beskrivelse over Brønø Hovedsogn". Denne bok som tar for seg de mattikulerte bruk i Brønnøy Hovedsogn var langt forut for sin tid og vel kan betraktes som Norges første bygdebok. I forordet røper forfatteren stor innsikt i tidens historieskriving og han skriver: «Den læselystne norske Borger, der nærer Agtelse for Fædrene og Fædrelandet, kan neppe forelægge sig Noget til Gjennemlæsning, der kan nydes med større Interesse, end Betragtningen af Forfædrenes Bedrifter, deres Sæder, Skikke, Manddøms Idretter, deres faste Bopæle, Gudsdyrkelse, Regjeringsform, o.s.v. Vore høistfortjente og udødelige Historieskrivere, hvoraf jeg kun nævner en Ramus, En Schönning, en Aal m.F.1. der med utrættelig Flid have søgt at opklare saameget, som der stod i deres Magt, af den Dunkelhed, hvori vor Fædrelandshistorie er og har været indhyllet.

Statistikerens Jens Kraft har heller ingen Møie sparet for at udlede Alt hvad der kunde belyse vor Fædrelandshistorie, fra fjerneste Oldtid, indtil vore Dage; hvor ønskeligt kunde det have været, om denne gode Mand havde havt en mere detaillert Oplysning om visse Strøg her i Nordlandene, det gamle Haalogaland, Hvor der har boet flere mærkelige Mænd i Oldtiden, og Middelalderen - ja endog i vore Dager - saadanne, hvis Navne synes at fortjene Plads i Tidens Aarbøger; men sadanne Ønsker kan neppe opnaaes, uden at der fremstaae Mønd, der boe og opholde sig i Districterne og besidde den fornødne Sagkundskab, samt med flid og Iver ta sig af Sagen.»

Sivert Nielsen

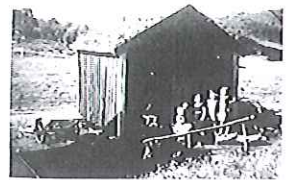
Foto: Lånt av Stortingsarkivet

Så kom **Sivert Nielsen** inn på Stortinget i 1859. Han var også født på Lund i Brønnøy. Nielsen, Sivert Andreas, født 8. oktober 1823, sønn av husmann Niels Fredriksen og Hanne Marie Sivertsen. Omgangsskolelærer i Vik sogn 1840, tillike kirkesanger fra 1846, poståpner i 15 år, postekspeditør i Tvedestrand 1876, dog uten at overta stillingen, samme i Bodø 1880, postmester sammesteds 1886-97. Medlem av Brønnø herredsstyre i 30 år, derav ordfører i 28 år. Forlikskommissær i 20 år, sparebankdirektør i 10 år. Medlem av Bodø bystyre, medlem av nordre Helgelands matrikuleringskommission, valgmann i mange år. Medlem av de kongelige kommissioner om havnearbeider, skoleloven 1884, væreierkommissionen 1884, torskefiske i

Nordland, Tromsø og Finmarkens amter 1891, unionskomiteen 1895-97. Medlem av Bodø bankkontors styre fra 1881, av riksskattekommissionen 1893-99. Ble flere ganger anmodet om å inntre i regjeringen og en gang anmodet om å danne regjering. Med 59 mot 55 stemmer besluttet Stortinget 19. mars 1897, at han av statskassen skulle utbetales årlig 6 000 kroner. Stortinget besluttet enstemmig 8. mars 1913, at hans portrett, malet av Hans Heyerdahl, foræret av redaktør Thommessen 1913, skulle anbringes på passende sted i stortingsbygningen. Tildelt St. Olavs orden. Død i Kristiania 18. august 1904. Gift med Olea Margrethe Henriksdatter fra Beitstaden, med Jonette Cornelia Følch Heide, datter av Bendix Heide paa Sande i Vik og Kristine Seline Falch, Stesøie.

Sin største innsats gjorde han som stortingsmann. Han ble valgt som 2den representant fra Nordlands amt 1859-60, 4de 1865-66, 2den 1868-69 (møtte ikke p.g.a. sykdom) 2den 1871-73 og 1874-76, 1se 1877-79, 1880-82 og overordentlige Storting 1882, 3dje 1883-85, 1ste 1886-88 (permittert 7. april 1888 p.g.a. sykdom), 2den 1889-91 (møtte ikke 1889 p.g.a. sykdom), avgav møte 1890-91, 1ste 1892-94, 1895-97 (permittert i 1897 fra 13. mars) og valgtes for 1898-1900, men møtte ikke p.g.a. sykdom. Var 3dje suppleant 1862-63. Medlem av justiskomite nr. 2 1859-60, sekretær i samme 1865-66, medlem av valgkomiteen og jernbanekomiteen 1871-74, justiskomite nr. 2 1871, valg-, fuldmaktskomiteen og konstitutionskomiteen 1872-1888, skattekomiteen 1874-77, stemmerettskomiteen 1875-76. President i Odelstinget 1881-84, medlem av den forsterkede budgetkomite 1880, skattekomiteen og traktatkomiteen 1882-1883. Visepresident i Stortinget 1884 og 1888, og president i Stortinget 1885-87 samt 1890-1897. Var for øvrig 1890-97: formann i valgkomiteen og næringskomite nr. 1, formann i kontraktørkomiteen 1893 og medlem av den forsterkede toldkomite 1892. Medlem av deputationen til Haugesund 1872, kroningsdeputationen til Trondhjem 1873 og av aktionskomiteen under riksretten 1883-84. (Fra Stortingsarkivet).

Sivert Nielsens sønn, **Christen Adolf Heide Nielsen**, kom også inn på Stortinget og i perioder møtte Christen der mens faren var Stortingspresident. Nielsen, Christen Adolf Heide, født i Vik 27. november 1854, sønn av nevnte S. Nielsen. Gårdbruker i Vik, skattekommissær 1892 - 94. Medlem av lappekommissionen 1892. Var i mange år ordfører og forlikskommissær. Gift 1) med Elisabeth Larsdatter, datter av landhandler Lars Knutsen Salhus i Brønnø, 2) med Elisabeth Bentine Knudsen, datter av gårdbruker Baard Knudsen og Emerentse Lund. 4de representant fra Nordlands amt 1892 - 94, 5te suppleant 1886 - 88, 1ste 1889 - 91, 2den 1895 - 97, 3dje 1898 - 1900, 2den 1900 - 03, møtte 1889, 1887 fra 12te juli, 1900 fra 31te mai, medlem av næringskomite nr. 1 1889, veikomiteen 1892 - 94, Lagtinget og justiskomiteen 1897 og Lagtinget 1900.

Helge Lund husker at hans far, Waldemar Lund, fortalte at i dette huset ble Sivert Nielsen født.

Foto: Lånt av Helge Lund

Christen Adolf Heide Nielsen

Foto: Lånt av Stortingsarkivet

GJETARGLUNTEN FRA LUND OG KONG OSCAR II

Gjetarglunten, **Sivert Nielsen**, var født på gården Lund i Brønnøy 8. okt. 1823 på nabobruket til forannevnte stortingsmann John Andersen Nordhuus. Sivert kan vi lese om i Sømna bygdebok og i Blad av Brønnøys Historie 1991 og 1992. **Kong Oscar 2** ble konge i 1872 og da hadde Sivert 14 års erfaring i Stortinget. Kongen var 6 år yngre enn Sivert. Disse to skulle få mye med hverandre å gjøre og da i meget vanskelige situasjoner i unionsforholdet med Sverige. På hvert sitt ståsted gjorde de begge en betydelig innsats slik at vi unngikk katastrofe da unionsforholdet var på det mest spente.

Kong Oscar 2 kunne i 1873 sanksjonere stortingets gjentatte vedtak om å avskaffe **statsholde-rembetet** og dermed kunne lederen av den norske statsrådsavdelingen få tittelen statsminister. Etter at denne gamle saken nå var løst trer unionssakene mer i bakgrunnen, mens kong Oscar 2 prøver å forsvare unionskongens rettigheter **mot den framrykkende parlamentarismen**. Vi får nå statsrådsaken – krav om grunnlovsendring som gir statsrådene rett til å delta i stortingets forhandlinger. Dette ble av regjeringen foreslått flere ganger, men stortinget bifalt det ikke før i 1874 med gjentatte vedtak i 1877 og 17. mars 1880. Kongen nektet å gi sanksjon og vi fikk **vetostriden**, men før han gir den endelige offisielle nektelsen reiser han til Norge og gir audiens for en delegasjon fra Stortinget. Her møter Sverdrup med 6 – 8 stortingsmenn, Roll fra sentrum og **Sivert Nielsen** fra Venstre.

Stormaktene fulgte også god med i unionsproblemen, således rapporterer den britiske minister i Stockholm (E.M.Erskine) til den britiske utenriksminister (G. Granville) bl.a.

One of the peasants, a man named Nilsen (sic) even took upon himself to assure the King that, if he would sanction the measure, the great affection hitherto borne Him by the Norwegian people would be still further augmented.

Kongen skriver i sine memoarer: *"Sverdrup tog till ordet och insisterade på Folkets förnyade gånger med styrka uttalade vilja, som han hoppades skulle förmå mig att nu äntligen giva sanktionen. Jag frågade om någon av de närvarande hade något att tillägga varpå S. Nielsen yttrade några lojala tankar, slutande med att han bad mig sanktionera, i vilket fall jag skulle bliva Norges allra populäraste konung, samt herre över ställningen för all min tid"*. Kongen svarer at han ikke kan si hva han vil gjøre. Dagen etter mottar kongen en skriftlig henvendelse fra en gruppe stortingsmenn og kongen gir skriftlig svar. Hele denne seansen kan fortone seg som kattens lek med musen. Kongen hadde bestemt seg på forhånd (29. mai). Den 9. juni erklærer stortinget at grunnlovsendringen er endelig vedtatt og pålegger regjeringen å kunngjøre (promulgere) dette (med 74 mot 40 stemmer).

I juni 1881 **avslo stortinget økt apanasje** til kronprinsen og en irritert **konge sier om Sivert:** *"Den förnämsta av Nordlandenes stortingsmän, en "skenbelig" räöv, som otvivelaktigt hade ganska betydande egenskaper på huvudets vägnar, motsatte sig kronprinsapanage like ivrig som trots någon. Med honom följde hans kamrater: "Politiken" fordrade detta, så sades det"*.

Venstre seiret ved valget i 1882 med 83 mot 31 stortingsmenn. Den 23. april 1883 reiser odelstinget **riksrettiltale mot regjeringen Selmer**. Sivert Nielsen deltar i aksjonskomiteen. Den 27. februar 1884 blir det avsagt riksrettdom mot regjeringen Selmer. Han og kongen drøftet å motsette seg riksretten, men ga opp dette og regjeringen Selmer måtte gå av. Riksrettdommen vakte oppsikt også ute i Europa. Fra Berlin fikk kong Oscar konfidensiell henvendelse om at keiser Vilhelm gjerne så at kong Oscar ba Tyskland "aktivt inngripa" men han avslo. Kongen skriver: *"Det hade varit farlig, alldeles utan nytta att herpå inlåta sig, så som sakerna nu stod i båda Sverige och Norge"*.

Den 25. april 1884 rapporterte den britiske minister (Sir Horace Rumbold) til den britiske utenriksminister (Granville) at den tyske minister (Richard von Pful) i Stockholm skulle møte Kong Oscar i Christiania. Ryktet om dette selebre besøk hadde nådd hovedstaden og var blitt kommentert av den norske radikale Presse og Pful avbrøt sin reise til Christiania og Sir Rumbold skriver «Very Confidential», at Prince Bismarks hånd var synlig her som overalt ellers.

I kong Oscars memoarer går det fram at det i svenske riksdagskretser var "ganska utbredda" sympatier for det norske venstres aksjon i riksrettsaken i 1884. Dette er vel en del av forklaringen på at tilbudet fra Berlin ikke ble benyttet.)

Etter dette hadde vi fått et systemskifte i norsk politikk. I stedet for de tidligere embetsmannregjeringer hadde vi nå fått **partiregjeringer** som hadde sin støtte i et parlamentarisk flertall i stortinget. Også kongen måtte ha slik støtte når det gjaldt innenrikspolitiske saker. Han forsøkte med en regjering med Schweigård, men han måtte til slutt be Sverdrup danne regjering (i 1884). Vi får nå utvidet stemmerett, juryinstitusjonen innføres og under motstand fra kongen innføres ny hærordning.

I 1891 nevner kongen at han har fått støtte fra Sivert i **en ansettelsessak**. I 1891 nevner kongen en rekke eksempler på usaklige ansettelser – deriblant T. f. ekspedisjonssekreteraren Heijerdal i Postdepartementet var ock utsatt för en stark förföljelse oaktat sin dugelighet. *"Statsrådet Konow, själv oduglig departementschef och odräglig (ufördragelig) förman för alla departementstjänstemän, ville gynna (favorisere) något av sina kreatur – men det lyckades icke. Av någon mig obekant orsak fick jag här även hjälp av den gamle Sivert Nielsen, och hans ord gällde naturligtvis vida mera än mitt, ty mig ansågo de som er hederssak att föra emot! En radikal och rationalistisk kyrkoherde Holm var tillämnad biskopsämbete vilket hade varit en skandal, och lyckligtvis undveks till stor del genom mitt motstånd genast från början."*

Oberst N.J. Gregersen skriver at han 8. juni 1884 gjennom statsråd Dahl fikk beskjed om å møte hos kong Oscar samme dag kl. 11.

Kongen gråt da han kom og da kongen spurte om Gregersens mening om situasjonen svarte han: «Deres Majestet skulle have sanktionert Stortingets Beslutning om Statsraadens Adgang til Stortingets Forhandlinger». «Det var min overbevisning jeg fulgte, Gregersen», svarte Kongen.

Gregersen sa da: «Da er Deres Majestets Overbevisning kommet i Strid med et livskraftig Folks utvikling».

Kristian Peder Moursund f. 1853 på Bentsjord i Tromsøund ble valgt til stortingsmann for Nordland amt i 1891. Det så ut til at han skulle bli det rene venstres fremste talsmann i unionsstriden og han fikk sitt navn knyttet til den «Moursundske dagsorden» av 1. mars 1892, som hevdet at opprettelsen av eget konsulatvesen var en ren norsk sak. Da Sivert Nielsen skulle besøke han på hans kontor i stortingsbygningen, hadde han endt sitt liv med en pistolkule 16. april 1892.

Konsulatsaken 1891-95 handler om Norges rett til å ansette egne konsulter. Under behandlingen av konsulatsaken nedlegger regjeringen Steen sine verv. Stortinget vedtar 30. juni 1892 at forhandlingene må utstå til ministerkrisen er løst. I den anledning får stortingets presidentskap foretrede for kongen: Han skriver i sine memoarer: *"Den 30. juni begärde stortingets sex presidenter och vicepresidenter företräde på slottet och utan föregående meddelande upplästes för mig av president S. Nielsen en skrift, som jag väl med rätta kan karakterisera så som oförskämd. Tönen varmed det upplästes svarade mot innehållet."*

Den 3. juli 1892 holdt Björnson tale for statsministeren og det var **folketog** med det rene norske flagg. To dager senere gikk det motdemonstrasjonstog i regi av høyresiden med appell "Leve kongen, fedrelandet og unionen". Da hadde kongen sendt svar 2. juli gjennom stortingspresident Sivert Nielsen. Han skriver: *"Jag vågar tro at det gav svar på tal "in amplissima et optima forma". Kongen prøver å få Stang med på et kompromiss som det svenske statsrådet kunne gå med på, men dette ble avvist av svenskene som ikke hadde tillit til Stangs høyre parti. Bostrom truer med svensk ministerkrise.*

Kongen skriver: *"Nu stod jag altså där! I Norge en sedan 3 veckor varande ministerkris. I Sverige en hotande dylik... "Men när noden er størst kommer hjälpen" skriver kongen. Fr. Wedel Jarlsberg dukker opp. "Han inträdde genast i förtroligt förhållande till Sverdrup och Michelsen. Han skaffade sig listig nog även tillträde till stortingspresidenten S. Nielsen, och han vann snabbt insteg hos dem alla. Jag brukade honom därför med mycken fördel".*

Og så faller tingene på plass for kong Oscar. Den 23. og 24. juli utfolder kongen, med hjelp av W. Jarlsberg stor aktivitet med Steen og storingsmenn. Han setter også ut en del rykter. Den 26. juli vedtar Stortinget enstemmig etter forslag fra Michelsen å be Steens regjering trekke tilbake avskjedssøknadene og det blir gjort dagen etter. Samtidig blir **konsulatsaken utsatt**. Den 25. er det møte i venstre. Ifølge kongen gikk det voldsomt for seg, men Sivert marte til forsiktighet, *"uppskrämd av Wedel"*.

Den 17. april 1893 vedtar stortinget med 64 mot 50 stemmer at *"konsulatvesenet må blive at behandle udelukkende av norsk statsmyndighet...."* Den 22. april søker regjeringen Steen avskjed. Den 24. april meddeler Steen stortinget hva som er skjedd og Stortinget vedtar med 63 mot 51 stemmer å utsette sine forhandlinger.

Den 24. april 1893 ber **Kongen Sivert Nielsen om å bli statsminister** og danne regjering, men han avslår. *"Jag höll länge på med honom. Likaså Gustaf"* skriver kongen, men Sivert lot seg ikke presse lengre enn til å betenka sig ett par dager. Den 26. april ga Sivert kongen sitt avslag, under

Kong Oscar kunne karakterisere sine medmennesker nokså ubarmhjertig og det gjaldt også innen sin egen familie. Således ytret han om sine fire sønner:
«Gustaf ser dum ut men är klok. Oscar ser dum ut och är dum. Carl ser klok ut men är dum, men Eugen ser klok ut och är klok.»

henvisning til sin høge alder (71 år) og dårlig helse. Kongen skriver i sine memoarer: *"Da Sivert Nielsen den 26. följande kom upp och, med 'heliga åtbörder och fromma ord' så som var hans stygga vana, förklarade omöjligheten"*

Den 2. mai 1893 ble regjeringen Steens avskjed innvilget og regjering Stang overtok. Til sin skuffelse ser Sivert at hans venn og sjelsørger dr. Bang fra Dönnå blir kirkestatsråd i den nye regjering. Den 6. mai 1893 uttrykker stortinget sin mistillit til denne og begrunner dette nærmere 19. juli. Kong Oscar er sterkt bekymret over å ha **en regjering uten stortingets tillit** og støtte. Han sier sjøl at dette *"beredde" ham "större svårigheter"*. Så gikk året 1894 *"utan någon ljusning"* og stortinget var *"lika fientligt sinnat som någonsin"* sier kongen. Ved stortingsvalget høsten 1894 fikk venstre 59 representanter og høyre og moderate tilsammen 55. Den 31. januar 1895 søkte regjeringen Stang avskjed.

Lørdag formiddag 2. februar 1895 møter stortingspresident **Sivert Nielsen hos kongen**. Så var det nytt møte på ettermiddag og nå var også kronprins Gustav tilstede. Jørgen Lövland skriver om dette: *"S. Nielsen var hos Kongen kl. 12.00 ca. 3/4 Time, Kronprindsen närvarande. Jeg sögte N. ieffern. og traf ham alene i sit Logis, Frk. Legangers Hotell, Egertorvet III. Han förtalte, som det lod til alt. Kongen var "naadig" og rolig den hele Tid og horte rolig alt; mod Sædvane sagde han "De" ikke "Du". Kongen var væsentlig spørgende og spurgte først om Stillingen. Nielsen mente, at det væsentlig var Konsulatsagen. Gjennemførelse af den maatte Venstre kræve."*

Kongen: *Du mener i norsk (ikke sammensat) Statsraad?*

Nielsen: *Ja, D. Majestet!*

K.: *End Udenrigsministerspørgsmaalet, -vil man da la det falde eller kun udsætte det?*

N.: *Nærmest det sidste, D.M.*

K.: *End de indre Spørgsmaal: Stemmeretsagen.*

N.: *Ja, D. M. kjender Grundlovsforslagene om Stemmeretten; om almindelig kommunal Stemmeret er intet Forslag fremsat, men jeg antar Venstre holder paa sit Program. Nielsen fremhævede, at en Ordning, saa Forholdet blev roligere mellem de to Lande, havde stor Betydning ikke alene for Landene, men ogsaa for Dynastiet (d.e. Kongefamilien).*

Kongen alvorlig: *Ja. Det har jeg ogsaa tenkt paa. Kongen ytrede, at han vilde konferere med andre Venstrmænd og nevnte deriblandt Lovland. Nielsen fandt dette heldig og anbefalede Kongen særlig at konferere med sin forrige Statsminister (Steen), hvilket Kongen sagde han havde tenkt paa og vilde gjøre. Ved Afskjeden bad Kongen N. opgive sin Adresse til Adjutanten, saa han synes at ville søge ham igjen."*

I de følgende dager utfoldet kongen en hektisk aktivitet hvor han søkte å kartlegge holdningene hos politikere i alle partiene. Han stilte samme spørsmål som han hadde stilt Sivert, og uten å røpe sine egne hensikter. Av høyremannen Bonnevie fikk han det råd å la venstre falle til ro og så **bruke Sivert Nielsen som mellommann.**

Den første delen av februar 1895 var en meget spennende tid for alle involverte parter. Under kongens sonderinger var det sterke følelser og det hendte at **kongen både gråt og jamret** seg. Selv Jørgen Løvland innrømmet at han var nervøs. Den svenske sosialistlederen Hjalmar Branting, som korrespondent for den svenske venstreavisen "Dagens Nyheter", var også i Christiania på denne tiden. Den 11. februar ble Sivert igjen innkalt til kongen på slottet hvor han fikk en muntlig meddelelse som han deretter fikk i skriftlig form:

"Til Den fungerende Storthingspresident, Sivert Nielsen. De Forudsætninger for Dannelsen av nyt Statsraad, som Jeg nu mundtlig for Dem har fremhævet, giver Jeg herved i skriftlig Form for at enhver Misopfatning eller Misforstaaelse skal undgaaes. Mine Ord var disse: Uden gjensidig Imodekommenhed kan ingen Forening mellem selvstændige Riger sikres. Forskjellighed i Opfatninger bør søges løst ved Overenskomst. Storthingets Flertal maa altsaa ikke afvise Forhandlingsveien, naar det gjelder Spørgsmaal om Forandring i Fællesskabsforholdet der har bestaaet helt siden 1814, hvis min Hensigt at vælge konstitutionelle Raadgivere iblandt dettes Meningsfeller skal kunne ventes udført. Det er mit oprigtige Ønske, at enhver anledning til Tvistigheder mellem broderfolkene hurtigst mulig fjernes. Forsaavidt, med dette Maal for Øie, Reformer af ovenangivne Beskaffenhed nu agtes foreslaaede, maa Jeg fordre tilsagn om: At Mellenrigsforhandlinger, indledede i Overensstemmelse med Riksakten, maa gaa forud for enhver Afgjørelse om forandret Ordning af saavel Konsulatvæsenet som udenrigsstyrelsen. Jeg beder om at faa erholde skriftlig Svar paa denne Henvendelse, saasnart som De har havt Anledning til at konferere med Deres meningsfeller. Chbriania Slot den 11. Februar 1895. Venligen Oscar."

På denne tid er Venstre tafatt og ute av stand til å gi Sivert noe skriftlig å forelegge kongen: Den 14. er Sivert på slottet og gir kongen et muntlig svar. Sivert får et nytt brev fra kongen og skriver at kongen må forhandle med den han vil be om å danne regjering. Dette gjør kongen den 19., men Steen avslår. Den 22. prøver høyre, "moderate" og venstre å forhandle, men dette fører ikke fram. Den 27 ber kongen Stang danne regjering, men også han avslår. Den 1. mars skriver Løvland bl.a. til sin kone at foruten Steen er Sivert Nielsen den eneste som **har autoritet til å danne regjering** og dette gjentar han senere overfor partifeller.

12. mars 1895 var det på tale at presidenten (Sivert) burde la stortinget ta ferie (å streike) til **ministerkrisen** var løst. Sivert Nielsen var imot dette og på venstremøte ble dette frarådet med 28 mot 14 stemmer. 13. mars: Det er delte meninger om Steen i Venstre. Noen mener han "er

for klodset og udyktig til leder og bør avløses av Sivert Nielsen.” 27. mars ... under debatt om vote-
ringen ble Lövland i Odelstinget sterkt angrepet av Sivert. 29. mars. Rykte går om at Sivert på
mandag skal **anmodes om å danne regjering**. 30. mars. Rykter – bl.a. at Høyre og Moderate
nærer ønske om at Sivert eller andre sprenger Venstre. 31. mars. Ryktet holder seg om at Sivert
på mandag skal tilbys ministerdanning. Den 7. juni vedtar Stortinget med 90 (derav Sivert + 33
andre fra Venstre) mot 24 stemmer at de to land skal forhandle på fritt grunnlag om ordning av
konsulatvesenet og utenriksstyret m.v.

Krisen i 1895 endte altså med et tilbaketog for Venstre og var et nederlag for partiets aksjonspo-
litikk i konsulatsaken. Hovedårsaken til dette var Sveriges militære overmakt, på grunn av
Venstres holdning til **bevilgninger til forsvaret**. Mottoet ”Leve, et Norge uten en løytnant” ble
nå forlatt. Det ble bevilget til krigsskip, sjø- og grensefestninger, nye geværer og kanoner. På
dagen 10 år senere ble **unionssaken løst etter samme linje som i 1895**: Stortinget gjør vedtak,
regjeringen tilrår kongen å sanksjonere, kongen nekter sanksjon, regjeringen søker avskjed, ny
regjering med basis i stortingsflertallet kan ikke reises, Stortinget overtar styremakten og innset-
ter ny regjering.

Den 18. juli ba regjeringen Stang på ny om å få sin avskjed innvilget og først 14. oktober ble
dette gjort og vi fikk en koalisjonsregjering med Hagerup som sjef. Den 13. november blir det
oppnevnt en unionskomite med 7 medlemmer fra Norge og det samme fra Sverige. Sivert er en
av de norske. Den 11. september 1895 trer Sivert ut av komiteen på grunn av sykdom. Kongen
har ikke store forhåpninger til unionskomiteen og betegnet den som et *”dodfodt foster”*. Han
hadde hatt det håp at Blehr ikke skulle bli medlem og dette håp berodde på Blehr’s store gjeld.
Kongen sier: *”Jag visste icke då at hans store gjeld var blitt betalt.”*

Når Sivert, 74 år gammel, søker **permisjon grunnet sykdom**, legger kong Oscar dette ut slik at
det er Siverts rev-natur som forvandles til en *”råtta r”* som forlater et *”sjunkande skepp”*. Når kong
Oscar, 68 år gammel, samme år (1897) opplever venstres valgseier får han tanker om å abdisere
eller kanskje overlate til yngre krefter *”at styra stats-skeppet”*. Han avslutter nå skrivingen av sine
norske og svenske memoarer uten verken kraft eller lyst til å fullføre.

«Til sluts vill jag blott säga: att framtiden nu synes mig dyster - dystrare än någonsin. Det är,
som stode jag vid en nyss öppnad dörr och stirrade ut i den mörkaste natt. Tunga böljors slag
brusa mto statskusten, och osynliga brännigars fräsande förtälja om strid och profetera under-
gång. Mot fjällgrundens kortrotade furuträd, i deras kronoer och mellan deras stammar rasar
stormen, det tjuter hemsk, det knakar och brakar, ingen vet hurulänge de åldriga träden ännu
kunna stå opprätt, eller vad de skola riva med i sitt fall! Däruppe i skyn ilar «Åsgårds-reien» fram,

Blehr var stortingsrepresentant for Nordland amt 1895-1900. Han var statsminister i Stockholm i 1891-93 og 1898-1902 samt statsminister og regjeringssjef 1902-03. Han skrev en del av riksrett-anklagene i 1883 og arbeidet da sammen med Walter Scott Dahl, kongen likte ikke noen av dem. Han skriver om Dahl at han hadde «store anlag til fylleri» og som nevnt holdt han seg godt orientert om Blehrs økonomi.

än värre anad än sedd. Det är den ur Æolsgrottan utsläppta folkyrans vilda storm.»
 Tidligere statsminister Sigurd Ibsen skrev om kong Oscar noen år etter hans død:
 «Til statsmann var han ikke eslet, men en konge var han, både i framtoning og sinnelag.
 Kun det at det falt i hans lodd å være i det urette tidshverv og på det urette sted-----, det ypperste hans natur var is tand til, fikk han ikke lov til å yte».
 Kong Oscar døde den 8. desember 1907 og ble 78 år gammel.

Sivert Nielsens forsiktighet og klokskap som forhandlingsmann under de vanskelige politiske konflikter i begynnelsen av 1890-årene gjorde han til **en betydelig faktor i tidens politikk**. (Kringla Heimsins) "Det finaste hovud i Stortinget" sa Biskop Essendrop. "Her var det evner og et filosofisk hoved" sa Ludvig Daas. ". som atvivelaktigt hade ganske betydnande egenskaper på huvudets vägnar" sa kong Oscar II om Sivert Nielsen. I Dagbladet kunne man 3. februar 1890 lese følgende i **dikt av Per Sivle**:

*Til stortingsrepresentant Sivert Nielsen!
 Ein bonde på Norges hogstestol
 Som stortingets president!
 Det kan vel vere dei flaksa og gol
 Den fyrste gong det var hendt!
 Byråkratietts hønsegårds-krins
 Fekk nebbi upp i ein fart
 Og kakla "Skandale" – å jau eg mins
 Fyr eit lurveleven der viart!
 Men gamle Sivert satt lugn og trygg
 Og såg yver brillia si bit ... (utdrag).*

Sivert Nielsen fikk ikke oppleve unionsoppløsningen i 1905. Han døde 18. august 1904 knapt 81 år gammel.